

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з наукової роботи
/Студеняк І.П./
«25» _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СИСТЕМНИЙ ТА ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХОДИ В ОСВІТІ

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Системний та інтегративний підходи в освіті» для здобувачів третього рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки освітньої програми «Освітні, педагогічні науки».

Розробники: Опачко Магдалина Василівна, доцент, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 1 від «28» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

І.В.

(підпис)

/проф. Козубовська І.В./
(прізвище та ініціали)

© Опачко М.В., 2019 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2019 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	2	
	Лекції:	
	22	6
	Практичні (семінарські):	
	14	4
Вид підсумкового контролю: модульне контрольне оцінювання	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: залік	Самостійна робота:	
	84	110

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Системний та інтегративний підходи в освіті» є формування, розвиток та систематизація знань про системний та інтегративний підхід у освіті, умінь та навичок його використання у професійній педагогічній діяльності, професійної компетентності майбутніх викладачів у сфері проектування, організації та управління, моделювання та діагностики педагогічного процесу у ВНЗ; виявлення можливостей студентів у фаховій діяльності та розробка програми їх професійного зростання.

Завдання:

- Ознайомлення здобувачів із системою основних понять системного та інтегративного підходів у освіті, з теорією і практикою зарубіжного та вітчизняного досвіду впровадження їх у практику педагогічної професійної діяльності.
- Засвоєння основних теоретичних основ дисципліни, поглиблення та розширення професійної педагогічної підготовки майбутніх магістрів з педагогіки вищої школи.
- Засвоєння принципів управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів ВНЗ на засадах системності та інтегративності.
- Засвоєння загальних та специфічних особливостей використання системного та інтегративного підходів.
- Систематизація знань здобувачів про системність та інтегративність як принципів організації та управління навчально-пізнавальною, науково-дослідною та самостійною роботою студентів.
- Розробка власної програми професійного зростання та формування професійної компетентності.
- Оволодіння практичними навичками застосування системного та інтегративного підходів у процесі аналізу та узагальнення педагогічних явищ, розробки інтегрованих курсів на засадах системності та міжпредметних зв'язків.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти:

ЗК-2. Обґрунтування актуальності проблем та моделювання задач. Здатність визначати відповідні задачі та окреслювати їх таким чином, щоб просувати та трансформувати наукові знання та розуміння.

СК-1. Здатність оперувати науковою термінологією педагогічної науки та вибудовувати ієрархію наукових понять за рівнями їх узагальнення; розуміти системність, взаємозв'язок та цілісність різних педагогічних явищ і процесів, багатогранність практичної спрямованості педагогіки; орієнтуватися у сучасній нормативно-правовій базі розвитку освіти, тенденціях освітньої політики в Україні; розглядати педагогічні явища, розвиток освіти та науки у їх історичній ретроспективі; застосовувати компаративний аналіз щодо вивчення педагогічних проблем у зарубіжному та вітчизняному контекстах; узагальнювати інноваційний педагогічний досвід у власному науковому дослідженні.

СК-4. Здатність до різних видів історико-педагогічного аналізу (історико-логічний, компаративний, ретроспективний); опрацьовувати джерельну базу дослідження; адаптовувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику; використовувати цивілізаційний підхід до осмислення історико-педагогічних явищ і процесів.

СК-6. Здатність до вивчення та модернізації існуючих вихованих систем та технологій, розуміння механізмів становлення особистості у процесі виховання і самовиховання; до аналізу соціокультурного середовища, проблем виховання особистості на різних вікових етапах; здійснювати ціннісно-смісловий підхід до виховання дітей і молоді.

СК-8. Здатність готувати, планувати, організовувати власну науково-педагогічну діяльність; розуміти гносеологічні основи освітньої діяльності; адекватно застосовувати наукові методи для виконання завдань власного дослідження; використовувати існуючі, модифікувати та створювати педагогічні методи, технології для виконання завдань дослідження, перевіряти їх ефективність; впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології для реалізації наукового задуму дослідження

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Системний та інтегративний підходи в освіті» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ДППП 3.01 Теорія і практика вищої освіти.
- ДППП 3.02 Психологія і педагогіка вищої освіти.
- ДППП 3.08 Інтелектуальна власність в освіті.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Освітні, педагогічні науки» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, вивчення навчальної дисципліни «Системний та інтегративний підходи в освіті» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здатність здійснювати аналіз наукових публікацій в межах дослідження та в інших галузях.	ПРН 1
Здатність критично і обґрунтовано використовувати знання в науковій сфері, що підтверджено публікаціями.	ПРН 2
Обізнаність та здатність взаємодіяти з найновішими педагогічними дослідженнями в спеціальній області дослідження.	ПРН 9
Здатність знаходити, систематизувати та інтегрувати матеріали з проблематики досліджень.	ПРН 12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Філософія освіти»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Здійснює аналіз наукових публікацій в межах дослідження та в інших галузях, з урахуванням сучасних тенденцій у розвитку освіти та науки, прогнозованими філософією освіти.	ПРН 1
Критично і обґрунтовано використовує знання в науковій сфері, що підтверджено публікаціями, в яких показано володіння знаннями філософських концепцій щодо розвитку ідеї освіти, цілей, цінностей, ідеалів та результатів освіти, еволюції ідеї освіти, що відображено у обґрунтуванні теоретико-методологічних засад досліджуваного педагогічного об'єкту.	ПРН 2
Продуктивно використовує найновіші педагогічні дослідження в спеціальній галузі дослідження, а також в освітньому процесі, опираючись на парадигмальне сприйняття розвитку освіти, закономірності розвитку освіти, результати освіти та критерії їх оцінки.	ПРН 9
Самостійно знаходить, систематизує та узагальнює матеріали з проблематики досліджень, орієнтуючись у методологічних підходах до розкриття досліджуваного об'єкту.	ПРН 11

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Поточний контроль, який під час вивчення навчальної дисципліни проходить в індивідуальній, груповій, фронтальній формах.

Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, самоконтроль.

Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Системний та інтегративний підходи в освіті» передбачає 2 варіанти завдань з переліку теоретичних питань та 8 тестових завдань. Кожен варіант складається викладачем вибірково з нижченаведених переліків теоретичних та тестових завдань.

Підсумковий контроль – залік, який проводиться в усній формі.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Протягом семестру аспіранти вивчають два модулі з дисципліни. Модуль складається з двох змістових модулів. Після виконання кожного змістового модуля здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали програму семінарських занять, до поточного модульного контролю не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здобувачів здійснюються за 100-бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модулі та балів за поточний контроль.

Здобувач, який в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати залік з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати екзамен.

Здобувач, який в результаті підсумкового оцінювання за один змістовий модуль отримав середнє арифметичне менше 60 балів зобов'язаний складати екзамен з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час екзамену оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Протягом семестру аспіранти вивчають дисципліну, яка розбита на два модулі. Після виконання кожного модуля здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи. Поточний контроль у вигляді індивідуального представлення результатів виконання завдань самостійної роботи та опрацювання питань практичного блоку. Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із сумарної кількості балів, отриманих за поточний контроль (50 балів) та балів, отриманих за контроль засвоєння теоретичних знань, який проводиться у формі тестування з використанням Google форми (50 балів).

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконання тестових завдань;
- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль індивідуальної та самостійної роботи.

Якщо аспірант відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Оцінювання підсумкових завдань. Після виконання програми дисципліни у визначений термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді тестування з використанням Google форми, який оцінюється у межах від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов підсумковий контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Оцінювання активності під час аудиторних занять, індивідуальної та самостійної роботи здійснюється у межах 30 балів:

- **max 10 балів** – написання анотованих звітів про ознайомлення з періодикою, авторефератами дисертацій, монографіями тощо;
- **max 10 балів** – опрацювання матеріалів до занять (лекцій, проблемних питань, завдань для самопідготовки тощо), опрацювання першоджерел, нормативних документів, написання тощо;
- **max 10 балів** – виконання творчих завдань, написання есе, підготовка презентацій до окремих тем заняття тощо.

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, який оцінюється у межах від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Оцінювання активності під час аудиторних занять, індивідуальної та самостійної роботи здійснюється у межах 30 балів:

- **max 10 балів** – опрацьовано увесь семінарський матеріал та отримано оцінки "добре", "відмінно";
- **max 5 балів** – підготовка реферату відповідно до тем, передбачених програмою та його захист;
- **max 5 балів** – конспектування лекцій, першоджерел, нормативні документи, монографії тощо;
- **max 10 балів** – виконання творчих завдань, практичних, самостійних робіт тощо.

Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН-1. Здійснює аналіз наукових публікацій в межах дослідження та в інших галузях, з урахуванням сучасних тенденцій у розвитку освіти та науки, прогнозованими філософією освіти.	Лекції, аналітичний метод, синтетичний, індуктивний, дедуктивний методи, частково-пошуковий метод	Виступ на семінарських заняттях, написання анотованого звіту, демонстрація мультимедійних презентацій
ПРН-2. Критично і обґрунтовано використовує знання в науковій сфері, що підтверджено публікаціями, в яких показано володіння знаннями філософських концепцій щодо розвитку ідеї освіти, цілей, цінностей, ідеалів та результатів освіти, еволюції ідеї освіти, що відображено у обґрунтуванні теоретико-методологічних засад досліджуваного педагогічного об'єкту	Робота з першоджерелами, діалогові методи навчання: дискусія, диспут (на вибір)	Індивідуальне і групове опитування, участь у дискусії (диспуті), написання есе
ПРН-9. Продуктивно використовує найновіші педагогічні дослідження в спеціальній галузі дослідження, а також в освітньому процесі, опираючись на парадигмальне сприйняття розвитку освіти, закономірності розвитку освіти, результати освіти та критерії їх оцінки.	Метод групової взаємодії з використанням різних методів (аналіз літературних джерел, спостережень, інтерв'ю), презентація результатів виконаних досліджень.	Експрес-контроль, анотований звіт, демонстрація мультимедійних презентацій

ПРН-11. Самостійно знаходить, систематизує та узагальнює матеріали з проблематики досліджень, орієнтуючись у методологічних підходах до розкриття досліджуваного об'єкту.	Методи інтерактивного (комунікативного) і проблемного навчання	Контрольна робота, есе портфоліо
--	--	----------------------------------

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	50	100
15	15	20		

T1, T2, T3 – теми першого модуля програми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T4	T5	T6	50	100
15	15	20		

T4, T5, T6 – теми другого модуля програми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	3	30	3	30
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	2	10	2	10
Реферат	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	7	100	7	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді виконання письмових завдань репродуктивного й творчого характеру, який оцінюється від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

50 балів (оцінка «відмінно») – аспірант виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому:

- глибокі та повні знання матеріалу дисципліни;
- вільне володіння науковою термінологією;
- творчу самостійність;
- високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

40 балів (оцінка «добре») – аспірант виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному

обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в сучасних проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

30 балів (оцінка «задовільно») – аспірант виявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань

20 балів (оцінка «незадовільно») – аспірант не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдання через загальну слабку орієнтацію в програмовому матеріалі, а культура його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше від 50 %.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Системний та інтегративний підходи в освіті» є залік, який проводиться в усній формі. Студент, який в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Для покращення підсумкової оцінки з дисципліни складання іспиту є обов'язковим.

аспірант, який в результаті підсумкового оцінювання отримав середнє арифметичне менше 60 балів зобов'язаний складати залік з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час залікового контролю оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Системний підхід у освіті

Тема 1. Поняття про системний підхід

Філософське і наукове визначення поняття «система». Еволюція становлення поняття системи. Системні принципи. Ознаки системи. Виокремлення системних явищ у освіті за системоутвірними ознаками. Типи систем. Складові системи. Педагогічний процес як система. Основні елементи

педагогічного процесу.

Тема 2. Сутність та зміст системної методології

Системний підхід як методологія. Діалектико-матеріалістична картина світу та розвиток філософського розуміння дійсності, принципів його пізнання. Основні визначення системного підходу. Структуризація, множинність, системність, Система, структура, процес, функція, стан, системний ефект, структурна оптимізація. Аспекти системного підходу: системно-елементний або системно-комплексний; системно-структурний; системно-функціональний; системно-цільовий; системно-ресурсний; системно-інтеграційний; системно-комунікаційний; системно-історичний.

Тема 3. Системний підхід у вищій школі

Освіта як система. Основні елементи системи освіти. Здобуття освіти у світовій і українській практиці. Якість вищої освіти. Ознаки сучасної освіти. Структура сучасної вищої освіти України. Ступені освіти. Системний підхід у розбудові системи освіти. Актуальність системного підходу до якості вищої освіти. Педагогічний процес як система. Системний підхід до організації навчання у вищій школі. Системний підхід до організації науково-дослідної роботи студентів. Системний підхід як інтегративний у вищій школі. Інваріанти системного підходу у вищій школі.

Модуль 2. Інтегративний підхід у освіті

Тема 1. Поняття про інтегративний підхід

Етапи історії інтеграції в освіті ХХ століття. Функції інтеграції в освіті: освітня, виховна, розвивальна, психологічна, методологічна, організаційна. Форми інтеграції: предметно-образна, понятійна, світоглядна, діяльнісна, концептуальна. Способи інтеграції: уніфікація, універсалізація, категоріальний синтез, екстраполяція, узагальнення, моделювання, систематизація. Поняття методології та теорії інтеграції у галузі психолого-педагогічних та профільюючих дисциплін

Тема 2. Методологічні підходи до інтеграції знань

Методологічні підходи до інтеграції знань: історико-філософський, системний, проблемний, структурний, функціонально-організаційний, прогностичний. Поняття "інтегрології" – галузі наукового знання про суть, закономірності та застосування інтеграції; метод інтеграційного аналізу як специфічний метод інтегрології. Поняття про горизонтальне та вертикальне інтегрування змісту фундаментальних і фахових дисциплін.

Тема 3. Використання інтегративного підходу у вищій школі

Інтеграція та системний підхід як принципи сучасного наукового дослідження. Синергетичний підхід і системний аналіз у сучасній освіті. Інтегративний тип пізнання. Міждисциплінарні зв'язки та інтегровані курси. Навчально-міждисциплінарні прямі зв'язки. Дослідницько-міждисциплінарні прямі зв'язки. Ментально-опосередковані зв'язки. Опосередковано-прикладні зв'язки.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1. Системний підхід у освіті						
Тема 1. Поняття про системний підхід	20	4	2			14
Тема 2. Системний підхід як методологія	18	2	2			14
Тема 3. Системний підхід у вищій школі	20	4	2			14

Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	60	10	8			42
Модуль 2. Інтегрований підхід у освіті						
Тема 1. Поняття про інтегративний підхід	20	4	2			14
Тема 2. Методологічні підходи до інтеграції знань	20	4	2			14
Тема 3. Використання інтегративного підходу у вищій школі	18	2	2			14
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	60	12	6			42
Разом за семестр	120	22	14			84

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: заочна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1. Системний підхід у освіті						
Тема 1. Поняття про системний підхід	20	1	1			18
Тема 2. Системний підхід як методологія	19	1				18
Тема 3. Системний підхід у вищій школі	20	1	1			18
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	59	3	2			54
Модуль 2. Інтегрований підхід у освіті						
Тема 1. Поняття про інтегративний підхід	20	1	1			18
Тема 2. Методологічні підходи до інтеграції знань	19	1				18
Тема 3. Використання інтегративного підходу у вищій школі	22	1	1			20
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	61	3	2			56
Разом за семестр	120	6	4			110

6.3. Темі практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Освіта як система 1. Визначення освіти як системи 2. Основні елементи системи освіти 3. Засоби здобування освіти у світовій і українській практиці 4. Якість вищої освіти 5. Тип освіти	2	

2.	Педагогічний процес у вищій школі як система 1. Поняття про методологію педагогічного процесу: лінійні і нелінійні представлення. 2. Нормативно-законодавча база для організації педагогічного процесу у вищій школі. 3. Цілі підготовки фахівця у вищій школі та їх реалізація 4. Моделювання змісту і процесу підготовки фахівців у вищій школі	2	
3.	Системний підхід у вищій школі 1. Системний підхід до організації навчання у вищій школі. 2. Системний підхід до організації науково-дослідної роботи студентів. 3. Системний підхід як інтегративний у вищій школі. 4. Інваріанти системного підходу у вищій школі	2	2
4.	Поняття інтеграції в освіті та її форми 1. Поняття про інтеграцію та про форми інтеграції в освіті. 2. Поняття про предметно-образну інтеграцію та приклади її втілення. 3. Вплив понятійної інтеграції на формування змісту освіти., 4. Умови реалізації світоглядної інтеграції в освіті. 5. Діяльнісна інтеграція та організація діяльності за традиційних умов: відмінності, переваги і недоліки. 6. Концептуальна інтеграція та добір методів її реалізації.	2	
5	Методологічні підходи до інтеграції знань. 1. Поняття про методологічні підходи до інтеграції знань. 2. Поняття "інтегродогії" – галузі наукового знання про суть, закономірності та застосування інтеграції. 3. Поняття про метод інтеграційного аналізу. 4. Поняття про горизонтальне та вертикальне інтегрування змісту фундаментальних і фахових дисциплін	2	
6.	Використання інтегративного підходу у вищій школі 1. Методологічні підходи до інтеграції знань. 2. Поняття про горизонтальне та вертикальне інтегрування змісту фундаментальних і фахових дисциплін. 3. Використання інтегративного підходу до проектування змісту і процесу підготовки фахівців у вищій школі. 4. Особливості інтегрування змісту фундаментальної і фахової підготовки фахівців.	2	2
7.	Моделювання змісту і процесу підготовки фахівців у вищій школі в умовах системного та інтегративного підходів 1. Поняття про моделювання змісту і процесу підготовки фахівців у вищій школі. 2. Поняття про створення програм підготовки з урахуванням системного та інтегративного підходів. 3. Поняття компетентності як системної та інтегративної характеристики особистості. 4. Проектування навчально-методичного забезпечення в умовах системного та інтегративного підходів.	2	
Разом		14	4

6.4. Самостійна робота

Самостійна робота над навчальною дисципліною також включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до семінарських (практичних) занять; систематизацію вивченого матеріалу перед заліком (іспитом); опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей; переклад іноземних джерел встановленої тематики; розроблення схем, таблиць,

діаграм, мультимедійних презентацій тощо.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Поняття про системний підхід у освіті. Історія та теорія систем.	10	14
2	Системний підхід до процесу підготовки фахівців у вищій школі.	12	14
3	Системний підхід до організації самостійної роботи у вищій школі.	10	13
4	Системний підхід до організації рейтингової системи оцінювання знань у вищій школі.	10	14
5	Поняття про інтегративний підхід у освіті. Еволюція інтегративного підходу.	10	13
6	Взаємозв'язок між системним та інтегративним підходами в освіті.	10	14
7	Інтегративний підхід до наукового пізнання.	10	14
8	Інтегративний підхід до проектування змісту підготовки фахівців у вищій школі.	12	14
Разом		84	110

6.5. Індивідуальні завдання

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: дослідження практичних ситуацій; підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми з елементами наукового дослідження та його презентація; презентація власних досліджень, підготовка до олімпіад, конференцій; написання есе; виконання вправ різного рівня складності, складання і розв'язування задач, тестових завдань; розробка моделей, явищ і процесів; анотація опрацьованої додаткової літератури (відеофільмів, переглянутих у відео-лабораторіях); розробка моделей професійної діяльності фахівця-викладача вищої школи; анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; анотації до статей, методичних посібників, монографій, авторефератів дисертаційних досліджень; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

Орієнтовна тематика рефератів з дисципліни «Системний та інтегративний підходи в освіті»

1. Філософське і наукове визначення поняття «система».
2. Еволюція становлення поняття системи.
3. Системні принципи. Ознаки системи.
4. Системний підхід як методологія.
5. Освіта як система. Основні елементи системи освіти.
6. Структура сучасної вищої освіти України. Ступені освіти.
7. Системний підхід у розбудові системи освіти.
8. Актуальність системного підходу до якості вищої освіти.
9. Педагогічний процес як система.
10. Системний підхід до організації навчання у вищій школі.
11. Системний підхід до організації науково-дослідної роботи студентів.
12. Етапи історії інтеграції в освіті XX століття.
13. Функції інтеграції в освіті.

14. Форми та способи інтеграції.
15. Поняття методології та теорії інтеграції у галузі психолого-педагогічних та профільюючих дисциплін.
16. Інтеграція та системний підхід як принципи сучасного наукового дослідження.
17. Синергетичний підхід і системний аналіз у сучасній освіті.
18. Інтегративний тип пізнання.
19. Міждисциплінарні зв'язки та інтегровані курси.
20. Методологічні підходи до інтеграції знань.
21. Поняття "інтегрології" – галузі наукового знання про суть, закономірності та застосування інтеграції.
22. Метод інтеграційного аналізу як специфічний метод інтегрології.
23. Поняття про горизонтальне та вертикальне інтегрування змісту фундаментальних і фахових дисциплін.
24. Системний аналіз до професійної діяльності фахівця та його освітньої підготовки.
25. Інтеграція змісту професійної підготовки фахівця.

Індивідуальна робота може реалізуватися у двох варіантах.

Варіант 1.

Складання реферативного есе з проблем системного та інтегративного підходів у сучасній освіті, методологічних засад її розвитку, аксіологізації змісту і процесу підготовки фахівців в умовах євроінтеграційної трансформації (тематика робіт для реферування подана вище).

Варіант 2.

Підготовка тез та участь у студентській науковій конференції. Аналіз літератури з проблематики дослідження аспіранта включає роботу з науковими працями, що містять методологічний контекст сучасних суспільних і освітніх викликів. З огляду на це написання тез є узагальненням і систематизацією уявлень про стан досліджуваної проблеми.

Базисом для підготовки тез виступає раніше проявлена аспірантом цікавість до тієї чи іншої теми курсу, яка відповідає вимогам науковості та актуальності. Обсяг тез не повинен перевищувати 2-3 сторінок (точніше вказується у повідомленні про проведення конференції) і має охоплювати та розкривати обрану студентом тематику. При підготовці тез слід насамперед студенту слуд звернути увагу на наступне. 1) Обґрунтування актуальності обраної теми. У роботі аспірант повинен указати (у межах 1-2 речень), чому обрана тема становить інтерес, у чому полягає необхідність її дослідження та розробки. 2) Викладення основного матеріалу дослідження. Аспірант від самого початку повинен привчатися до вимог наукового стилю: чіткості, 10 володіння спеціальною термінологією, логічності та послідовності. Як правило, слід починати з постановки проблеми, потім описати ті прийоми та способи, використання яких є доцільним для її вирішення, а після цього перейти до наслідків їх застосування (власне вирішення поставленої проблеми – досягнення мети роботи). 3) Висновки. У висновках аспірант повинен послідовно і ясно викласти вирішення поставленої наукової чи філософської проблеми, яку він сформулював на початку дослідження. Висновки повинні бути викладені у вигляді чітких тверджень, в яких відображається авторська позиція з розроблюваного питання. Також наприкінці роботи доцільно вказати перспективи подальших наукових розвідок досліджуваного напрямку в майбутньому. Тези готуються під керівництвом викладача – наукового керівника, який допомагає студенту. Після підготовки тези здаються науковому керівнику на перевірку та підпис. Також готується електронний варіант тез. Тези вважаються допущеними до конференції у разі їх перевірки та підпису наукового керівника та проходження редагування редакційною колегією конференції. Бали при участі у конференції як за індивідуальну роботу виставляються студенту за умови публікації тез та його особистої участі у конференції.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

Підручники

1. Антонова О.Є., Ващук О.В. Інтегративний підхід до побудови моделі формування готовності вчителів до розвитку академічної обдарованості учнів // Професійна освіта в умовах інтеграційних процесів: теорія і практика : зб. наук. праць. / за заг. ред. проф. С.С. Вітвицької, доц. Н.Є. Колесник. – Житомир: ФОП "Н.М. Левковець", 2017. – Ч. 1. – С. 174-182.
2. Шабанова Ю.О. Ш 12 Системний підхід у вищій школі: підруч. для студ. магістратури/ Ю.О. Шабанова; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2014. – 120 с..
3. Філософія освіти: навчальний посібник / [за заг. Редакцією В.Андрущенка]. – К.: Вид-во НПУ імені Н.П.Драгоманова, 2009. – 328 с

Нормативно-правові документи

1. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система. Довідник користувача / пер. з англ., за ред. Ю. М. Рашкевича та Ж. В. Таланової. – 2-ге вид. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 106 с.
2. Закон України „Про освіту”: Закон від 01.07.2014 № 1556-VII. <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu>
3. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. №1556-VII. Документ 1556-VII, чинний, поточна редакція – Редакція від 25.09.2020, підстава - [849-IX](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 11.10.2017 р. № 848-VIII. https://ips.ligazakon.net/document/t150848?an=1&ed=2018_01_18
6. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020. Проект – [Ел.ресурс]. – Режим доступу: <[http:// www.csi.org.ua/www/wp.../nsrdu_2020_1.pdf](http://www.csi.org.ua/www/wp.../nsrdu_2020_1.pdf).> – Загол. з екр. – Мова укр.
7. Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020. Проект //Стратегічні пріоритети №3 (12), 2009. – [Ел.ресурс]. – Режим доступу: <<http://dniprorada.gov.ua/files/gumanitar-2020.pdf>.> – Загол. з екр. – Мова укр.
8. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти (Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 29.03.2016 р., № 3). [mon.gov.ua > vyshcha > 2020-metod-rekomendacziyi](http://mon.gov.ua/vyshcha/2020-metod-rekomendacziyi)
9. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) (Постанова КМУ від 23.03.2016 р., № 261). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF>
10. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова ; за ред. В. Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
11. Стратегія розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року. (Затверджено указом Президента України від 27 вересня 2013 року). – [Ел.ресурс]. – Режим доступу: <[http:// zakon.rada.gov.ua/go/532/2013](http://zakon.rada.gov.ua/go/532/2013).> – Загол. з екр. – Мова укр.

Допоміжна література

Навчальні посібники та монографії

1. Беспалько В.П. Основы теории педагогических систем. – Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1977. – 304 с.

2. Блауберг И.В., Юдин З.Т. Становление и сущность системного подхода. – М.: Наука, 1973. – 268 с.
3. Бордовская Н.В. Педагогика. – СПб.: Питер, 2000. – 401с.
4. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів/ І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 334 с.
6. Педагогічний словник. У 2-х т. – М., 1960.
7. Педагогічна енциклопедія. У 4-х томах. – К., 1985.
8. Педагогіка (за ред. Ярмаченко М.Д.) – К., 1986.
9. Педагогіка. Хрестоматія. – К.: Знання-прес, 2003.
10. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: НГУ, 2003. – 183 с.
11. Словник термінів і понять з педагогіки вищої школи: Посібник/ Приходько В.В., Малий В.В., Галацька В.Л., Мироненко М.А. – Дніпропетровськ: НГУ, 2005. – 181 с.
12. Спицнадель В.Н. Основы системного анализа: Учеб. пособ. – СПб.: Бизнес-пресса, 2000.
13. Уемов А.И. Системный подход и общая теория систем. – М.: Мысль, 1978.
14. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. пос. – К.: «Академвидав», 2006. – 352с.
15. Юдин Э.Г. Методология. Системность. Деятельность. М., 1997
16. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997
1. Бех І.Д. Наукові засади проведення експерименту // Рід. школа, 2001. – № 10. – С.36-40.
2. Бех І.Д. Законопростір сучасного виховного процесу. // Педагогіка. і психологія. – 2004.- № 1. – С.33-41.
3. Козловська І. Інтеграція та наступність у розвитку змісту навчального знання: методологічний аспект / І. Козловська, А. Литвин // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Зб. наук. праць. – Ч. 2. – 2001. – С. 177-183.
4. Корсак К. Інтегрований курс«Основи сучасного природознавства» як засіб формування синергетичного світобачення студентів/ К. Корсак// Вища освіта України. – 2003. – №2. – С. 94–99.
5. Косенко О. І. Роль інтегрованих природознавчих курсів в осучасненні змісту вищої освіти / О. І. Косенко, П. Ольховська // Вища освіта України. – 2004. –№4(14) – Додаток. Безперервна освіта: реалії та перспективи: Матеріали ІІ Всеукраїнської конференції. – С. 119–123.
6. Куриленко С.П. Інтегративний підхід до підготовки майбутнього вчителя фізики //Методика навчання фізики у вищій школі. Вісник Чернігівського державного педагогічного університетуімені Т.Г.Шевченка. Випуск 13. Серія: педагогічні науки. Збірник. У 2-х т. – Чернігів: ЧДПУ, 2002. – № 13. – Т. 2. – С. 196-197.
7. Левківська К. В. Теоретичні основи інтеграційних процесів в освіті / К. В. Левківська // Вісник Житомирського університету. Випуск 54. –2010. – С. 177–181.
8. Сергеев О.В. Куриленко С.П. Тенденції інтеграції сучасної дидактики фізики як наукової дисципліни / О.В. Сергеев, С.П. Куриленко //Зб. наукових праць Кам'янець-Подільського держ. пед. університету: Серія педагогічна. – Коломия: ВПТ “ВІК”, 2001. – Вип. 7. – С. 44-51.

Монографії, автореферати дисертацій

1. Алюшин Р. Е. Подготовка будущего учителя к осуществлению интегративного подхода в процессе преподавания дисциплин естественнонаучного цикла : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Алюшин Роман Евгеньевич. – Курск, 2003. –181 с.
2. Булейко О. І. Інтеграція професійних знань майбутніх будівельників засобами інформаційних технологій у процесі фахової підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. І. Булейко. – Вінниця, 2009. – 20 с.
3. Васіна Л. С. Дидактичні умови інтеграції знань з математики та спеціальних дисциплін у підготовці майбутніх радіотехніків: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. С. Васіна. – К., 2006. – 21 с.

4. Гапонцева М. Г. Интегрированный подход в содержании непрерывного естественнонаучного образования: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Мария Германовна Гапонцева. – Екатеринбург, 2002. – 214 с.
5. Вознюк О. В., Дубасенюк О. В. Цільові орієнтири розвитку особистості у системі освіти: інтегративний підхід: [монографія] / О.В.Вознюк, О.В.Дубасенюк – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 684 с.
6. Гуз К. Теоретичні та методичні основи формування цілісності знань про природу учнів загальноосвітньої школи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора. пед. наук : спец. 13.00.09 "Теорія навчання" / Костянтин Жоржович Гуз. – Харків, 2008. –30 с.
7. Данилюк А. Я. Теоретико-методологические основы проектирования интегральных гуманитарных образовательных пространств : автореф. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 "Общая педагогика, история педагогики и образования" / А. Я. Данилюк. – Ростовский гос. пед. ун-т. –Ростов – на –Дону, 2001. –22 с.
8. Дольнікова Л. В. Інтегративно-диференційований підхід до структурування змісту природничих дисциплін у медичних коледжах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора педагогічних наук : спец. 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти" / Л. В. Дольнікова. – Тернопіль, 2001. –20 с.
9. Дятлова О. М. Інтегративний підхід до навчання суспільствознавства в загальноосвітніх школах України (20-ті-30-ті роки ХХ століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 "Теорія і методика навчання історії та суспільствознавчих дисциплін" / Дятлова Олена Миколаївна. – К., 2008. –20 с.
10. Козловська І. М. Теоретичні і методичні основи інтеграції знань учнів професійно-технічної школи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора педагогічних наук : спец. 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти" / Козловська Ірина Михайлівна. – К., 2001. –14 с.
11. Костюченко М. П. Проектування інтегрованого змісту технічних дисциплін модульного навчання у професійно-технічних навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання» / М. П. Костюченко. – Х., 2009. – 20 с.
12. Левчук О. В. Інтеграція природничо-математичної та спеціальної підготовки майбутніх економістів у вищих аграрних навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Левчук Оксана Володимирівна. – Вінниця, 2008. – 226 с.
13. Логинова Е. А. Интегрированный подход в процессе обучения одаренных детей в современной школе: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук : 13.00.01 "Общая педагогика, история педагогики и образования" / Логинова Елена Александровна. – Омск, 2007. –24 с.
14. Магура Н. Л. Формування екологічних знань учнів професійно-технічних закладів освіти у процесі вивчення біології: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Н. Л. Магура. – К., 2002. – 19 с
15. Рибак С. М. Міжпредметні зв'язки природничо-математичних і спеціальних дисциплін у підготовці вчителя фізики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / С. М. Рибак. – Вінниця, 2006. – 19 с.
16. Шабага С. Б. Інтеграція змісту сільськогосподарської праці і природничих дисциплін як засіб формування загальнотрудових умінь в учнів основної школи: дис. ...канд. пед. наук: 13.00.02 / Шабага Степан Борисович. – Чернігів, 2010. – 239 с.
17. Шатковська Г. І. Науково-методичні засади інтеграції знань з фізики і хімії студентів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації технічно-технологічного профілю: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання» / Г. І. Шатковська. – К., 2007. – 21 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. www.osvita.org.ua/referat/psychology/3933/

2. www.ebk.net.ua/Book/psychology/vinoslavska_psihologiya/part1/1303.htm
3. pidruchniki.ws/19240701/psihologiya/matematichni_metodi_psihologiyi_produktyvnist_zastosuva_nnya
4. window.edu.ru/library/pdf2txt/026/41026/18331
5. <http://psystat.at.ua/http://psystat.at.ua/>
6. http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/pspl/2012_16/13-23.pdf
7. http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/pspl/2012_15/780-792.pdf